

▣ Bài 5: Vai trò CIA trong cuộc đảo chính họ Ngô năm 1960

Chức vụ CIA tại Sài Gòn của William Colby sau này Liều

Năm 1960, một số thành viên lãnh Sài Gòn đã thực hiện cuộc binh biến lật đổ chế độ Ngô Đình Diệm nhằm thống nhất đất nước. Một câu hỏi được đặt ra là CIA đóng vai trò như thế nào trong sự kiện này.

Vào đầu năm 1960, Đại sứ Mỹ tại Sài Gòn lúc đó là Elbridge Durbrow, còn Trưởng ngành nhánh CIA là William Colby. Nhiệm vụ hai nhân vật này là có quan điểm riêng về ông Diệm. Nếu như Colby vẫn còn hy vọng vào thế chế của họ Ngô, thì sự nghi ngờ của Đại sứ Durbrow lại được những nhân viên kỹ thuật của Colby chia sẻ, trong đó có George Carver, một phó tá trưởng của Colby, mà sau này trở thành phó tá trưởng biệt vụ Việt Nam của Giám đốc CIA. Carver đã xem chế độ của ông Diệm là không thể cứu vãn, bởi anh ta nghĩ rằng, chỉ có cải tổ triệt để mới mong cứu được chế độ khỏi bờ vực thẳm của chế độ độc tài, nhưng đối với ông Diệm thì không bao giờ có cải cách, cải tổ gì cả. Với phần Colby, ông cho rằng, quan điểm của Carver hay những nhân viên như thế, đến giờ nên phân định khuynh hướng của ông Diệm về những thành phần chính trị mà họ đang tin tưởng.

Tuy vậy, toàn bộ chi nhánh CIA Sài Gòn đều đang thu thập một dữ liệu. Đó là: Những thành phần không phải là Cộng sản nhưng đang đứng về phía ông Diệm ở Sài Gòn ngày một tăng cao. Tháng 7.1960, chi nhánh CIA báo cáo về sự gia tăng thành phần đối lập không Cộng sản, hai tháng sau, lại bổ sung thêm vào đó là thành phần sĩ quan quân đội. Tháng 10.1960, họ báo cáo thêm thành phần Trại Văn Minh, và chi nhánh CIA Sài Gòn qua thành phần Minh cùng những mối quan hệ khác, để cảnh báo những nhân viên nào sẽ tham gia đảo chính. Trong khi đó, cũng với nhiệm vụ mà rằng tin tức hàng ngày, Carver đã tìm thấy Hoàng Công Thủy, một chính khách đối lập thu hút được Đại sứ Việt, từng quen biết với các nhân viên CIA trước đây.

Ngôi nhà của Mợ năm 2 đầu tiên

▣ Một lần nữa, ông Ngô Đình Diệm và cố vấn Ngô Đình Nhu (từ trái sang) lại thoát hiểm - như: T.L

CIA và gia đình h Ngô (5)

Tác Giả: Lê Đình Bì

Thứ Ba, 03 Tháng 11 Năm 2009 08:40

Tuy đã theo sát tình hình phe đ i l p ở Sài Gòn, nhưng m i n l c c a chi nhánh CIA Sài Gòn vẫn không n m đ c chút nào tin t c v c u c đ o chính ngày 11.11.1960 mà l đoàn nh y dù d i quy n ch huy c a đ i tá Nguy n Chánh Thi là l c l ng ch ch t. Gi ng nh c dân Sài Gòn, các nhân viên CIA cũng ch bi t đ c đ ng tĩn m t cách m h c a quân đ o chính vào r ng sáng 11.11, v i ti ng bánh xe thi t giáp lãn trên đ ng ph , đi kèm là nh ng tay súng cùng nhau h ng v Dinh Đ c L p. Nh ng nh đã theo dõi t lâu nay, nên CIA đã nhanh chóng ti p c n v i các nhóm đ i l p đ nh n di n ngay th lĩn phe đ o chính cùng ý đ c a h .

Sáng hôm đó, các nhân viên CIA đã v i đ i u nghiên xem ph i ti p xúc v i ai, h c theo chân đoàn quân đang ti n v ph t ng th ng đ quan sát h t đ ng c a l c l ng n i d y. V ph n Carver, ông đã g i đ i n cho Hoàng C Th y và đ c nhân v t này m i đ n g p m t nhóm chính khách dân s , nh ng ng i đang trông ch các t ng tá đ o chính s phân chia ch c v cho h trong tân chính ph .

Đ c Tr ng chi nhánh CIA Colby cho phép, Carver lái xe đ n t gia c a ông Th y. T đó, ông báo cáo v chi nhánh, đ ng th i ph c v nh m t kênh liên l c cho Chính ph M , áp l c lên cánh quân đ o chính không đ c “làm c ” Dinh Đ c L p, nh lãn đ o cu c đ o chính t ng đ e đ a, mà ph i th ng l ng v i ông Di m.

Nh u năm sau này khi nh l i, Carver th a nh n là lúc đó, ông th c s b kh ng h ng v l ng tâm ngh nghi p do nh ng ch th , mà ông tin r ng, ông Di m tr c sau gì r i cũng ph i ra đi, và vi c dùng mánh khoe đ đ i u khi n phe đ o chính làm l i cho ông Di m là m t sai l m sâu s c. Tuy r ng mi n c ng, nh ng Carver đã th c hi n nh ng gì đ c ch th . Ông đã thuy t ph c đ c nhóm c a Hoàng C Th y ch u đ i u đ i v i ông Di m, theo đ i u ki n s duy trì vai trò c a ông Di m “nh là nhân v t lãn đ o trong cu c chi n ch ng l i C ng s n”.

Cùng lúc đó, m t nhân viên CIA khác là Russ Miller, ng i ph trách nh ng h t đ ng ch ng l i mi n B c Vi t Nam, đã cùng v i nhân viên thông d ch ti ng Vi t c a chi nhánh là Bender, lái xe t i Dinh Đ c L p. Tình hình ó căng th ng, đ n hai bên b n qua b n l i. Hai ng i bèn nh p vào đám phóng viên n c ngoài đ ng sẵn tin ó. Ai n y đ u mu n bi t nh ng ng i b o tr và m c đích c a cu c đ o chính. Miller không tìm th y ai có th “soi sáng” cho ông. Phát ngôn viên duy nh t cho cu c đ o chính là bác sĩ Phan Quang Đán, m t nhân v t ch ng đ i “l u niên” và là ng i t ng ti p xúc v i CIA. Ông cũng t v s n sàng ng i vào ban lãn đ o tân chính quy n m t khi quân đ o chính l t đ ch đ c a ông Ngô Đình Di m. Ông Đán thông báo là ông s t ch c m t cu c h p báo t i t ng hành dinh B T ng tham m u, g n phi tr ng Tân S n Nh t. Th là Miller và Bender leo lên xe.

Bender tình nguy n tr v tòa đ i s theo dõi tình hình. Miller đi cùng m t đ ng nghi p khác đ n B T ng tham m u quân đ i Nam Vi t Nam.

Bác sĩ Đán cùng các phóng viên đ u ra đi sau cu c h p báo. Riêng Miller và đ ng nghi p còn lang thang trong khuôn viên B T ng tham m u cho đ n khi g p đ c ban lãn đ o cu c đ o chính. Miller không nh n ra b t c ai và t gi i thi u mình là quan ch c c a tòa đ i s M . M t lát sau, đ i tá Thi xu t hi n. Ông Thi bi t Miller nên ra l nh c p cho Miller m t đ i n tho i cũng nh c m t sĩ quan đ liên t c cung c p tin t c cho phía M . Hai nhân viên CIA l i đó qua đêm. H ng trên bàn làm vi c khi không còn nghe ti ng kêu ca, phàn nàn c a các sĩ quan

nh y dù n a.

Nh ng ch th đ u tiên mà Miller nh n đ c t Tr ng nhánh CIA Sài Gòn là tránh b t k vai trò c v n nào, và t gi i h n ho t đ ng. Carver thì đã n m v ng tin t c t nhóm dân s c a ông Th y. Bì t đ c CIA đã làm ch thông tin c nhóm dân s l n quân s c a phe đ o chính, Đ i s Durbrow m t m t nh n tin t c t Miller và Carver, m t m t liên l c đ i n tho i v i Dinh Đ c L p. Ph n n nh v s l ng l c a B Ngo i giao M , ông không đ a ra rõ ràng s ng h nào c a chính quy n Washington, nh ng đ ngh ông Di m đàm phán v nh ng yêu sách c a quân đ o chính. V phía CIA, gi ng nh Carver đã làm vi c v i phe dân s , Miller cũng áp l c nhánh quân s là hãy th ng thuy t v i ông Di m h n là t n công vào t ng th ng ph .

Ông Thi đòi nã pháo dinh Đ c L p

Phe quân s lãnh đ o cu c đ o chính t ra chia r trong vi c gi i quy t v n đ then ch t là th ng thuy t v i ông Di m hay l t đ ông, và đ dăng b áp l c c a phía M . Ch tr ng t n công v n là ch n l a c a phe đ o chính cho đ n khi quân đ i trung thành v i ông Di m do đ i tá Tr n Thi n Khiêm kéo t mi n Tây lên gi i c u vào ngày 12.11.1960. Ph i nói là vai trò áp l c mà Đ i s Durbrow đã s đ ng có hi u qu thông qua 2 “kênh” CIA là Carver và Miller lên quân đ o chính, khi n h ch n ch đã giúp cho ông Di m s ng còn.

Các cu c th ng thuy t kéo dài su t ngày 11.11 cho đ n nh ng gi đ u tiên c a ngày 12. Đó h u nh là “k ” c a ông Di m đ ch quân ti p vi n c a đ i tá Khiêm, v n là ng i thân c n v i Giám m c Ngô Đình Th c Vĩnh Long, là bào huynh c a ông Di m. Đ i tá Khiêm đang ch huy cu c hành quân gi i c u t mi n Tây ti n v Sài Gòn.

Sau này, chính Miller nh l i là ông ta nh n ch th t Tr ng nhánh CIA Sài Gòn, đ thông báo cho đ i tá Thi bì t là đ i quân c a ông Di m đã t i n i. Lúc đó, ông Thi công nh n cu c đ o chính ch m đ t vì l c l ng áp đ o c a đ i tá Khiêm. Nh ng đ i tá Thi cho bì t là ông còn m t ti u đoàn pháo binh 105 mm, và ông nói v i Miller r ng, ông mu n dùng dàn đ i pháo t ng l c này đ “tr ng ph t” s “ph n phé” c a ông Di m. Miller can ngăn ngay vì s thi t h i nhân m ng cho c ng i M l n ng i Vi t s ng g n khuôn viên Dinh Đ c L p, cũng nh c nh báo đ i tá Thi là đ n pháo c a ông không “th ng” đ c h m trú n ch huy trong t ng th ng ph đ c đầu. Ông Thi đ u l i r i sau đó, cùng các sĩ quan ch huy cu c đ o chính, đ i ra Tân S n Nh t đ bay đi t n n Campuchia.

Cánh sĩ quan ch huy đ o chính th t b i đã “b quên đ ng minh” dân s là ông Hoàng C Th y. Cu i cùng, ông Th y ph i đ n nh Carver. CIA đã bí m t đ a ông qua căn c không quân Clark ở Philippines, r i t đó bay qua Okinawa.

Ng i M g i cu c đ o chính b t thành này là m t cu c “binh bì n” (mutiny), nh ng v i anh em ông Di m, đây là m i đe đ a l n cho ch đ .

(Còn ti p)